

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodnicząca: SSA Urszula Iwanowska

Sędziowie SA: Anna Polak

Jolanta Hawryszko

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2018 r., na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z powództwa G. L.

przeciwko (...) Urzędowi Wojewódzkiemu w S.

odwołania od oceny okresowej pracownika służby cywilnej

na skutek wniosku powódki o wyłączenie od rozpoznawania sprawy wszystkich sędziów Sądu Okręgowego w Koszalinie

postanawia:

1. umorzyć postępowanie dotyczące wyłączenia sędziów Krzysztofa Gawrysiaka, Danuty Ciszewskiej, Ewy Dikolenko, Jarosława Stebelskiego, Danuty Sokołowskiej i Andrzeja Półtoraka;
2. oddalić wniosek w pozostałym zakresie.

SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko

UZASADNIENIE

W sprawie G. L. z odwołania od oceny okresowej pracownika służby cywilnej przeciwko (...) Urzędowi Wojewódzkiemu w S. powódka złożyła wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy wszystkich sędziów Sądu Rejonowego w Koszalinie.

Wnioskodawczyni wskazała, że Sąd Okręgowy w Koszalinie tworzą poszczególni sędziowie in gremio, a powódka od blisko 5 lat zmaga się ze swoimi sprawami rozpoznawanymi w tym Sądzie, a także w podległym mu Sądzie Rejonowym w Koszalinie. Problem, z którym boryka się powódka, ma charakter pracowniczy powiązany z mobbingiem.

Wnioskodawczyni podkreśliła, że jako jeden z nielicznych pracowników pozwanego miała odwagę sygnalizować, iż system pracy narzucony przez pracodawcę jest nieodpowiedni. Miała odwagę mówić o braku kwalifikacji zawodowych na wyższych stanowiskach (najważniejsze były kwalifikacje polityczne). Uważała również, iż relacje oparte na strachu nie są niczym dobrym, a już na pewno nie są czynnikiem budującym pozytywnej atmosfery w pracy. W ocenie powódki właśnie taka jej postawa stała się przyczyną kłopotów z pracodawcą, który chciał pozbyć się jej z pracy.

Dalej wnioskodawczyni podniosła, że w Sądzie Okręgowym i Sądzie Rejonowym w Koszalinie w związku z wcześniejszą, jak i obecną sprawą miały miejsca różne wydarzenia, których powódka nie jest w stanie zrozumieć na gruncie logiki i doświadczenia życiowego, a jedynym racjonalnym wytłumaczeniem są powiązania pracowników (...) Urzędu Wojewódzkiego w S. Delegatury w K. z sędziami i pracownikami Sądu Okręgowego i Rejonowego w Koszalinie.

Powódka niejednokrotnie była świadkiem rozmów współpracowników, z których wynikało jednoznacznie, że między pracownikami tych instytucji panuje zażyła atmosfera, w tym powiązania rodzinne.

Wnioskodawczyni podkreśliła, że jest tylko zwykłym obywatelem, dlatego w starciu z układami nie ma żadnych szans.

W tej sytuacji, zdaniem wnioskodawczyni ma ona prawo uznać *expressis verbis*, iż wszyscy sędziowie Sądu Okręgowego w Koszalinie z osobna mają negatywny stosunek osobisty do jej spraw, a tym samym do niej samej i z tej przyczyny powódka nie życzy sobie, by jej sprawa rozpoznawana była w Sądzie Okręgowym w Koszalinie przez sędziów tego Sądu. Następnie wnioskodawczyni wymieniała z imienia i nazwiska sędziów Sądu Okręgowego (Jarosław Stebelski, Danuta Sokołowska, Iwona Dziurko, Jacek Grześkowiak, Barbara Krzemianowska, Andrzej Półtorak, Iwona Szkudłapska-Ćwik, Urszula Ślizień, Piotr Walenciak, Ewa Kosiec, Grażyna Okulicz, Waldemar Katzig, Katarzyna Krystowczyk, Robert Mąka, Jacek Matejko, Elżbieta Witkowska, Krzysztof Gawrysiak, Leszek Miazek, Janusz Skibicki, Alicja Walentynowicz, Danuta Ciszewska, Iwona Hansz, Tomasz Krzemianowski, Henryk Lis, Bogdan Lewandowski, Grzegorz Polewiak, Andrzej Jaracz, Marek Mazur, Sławomir Przykucki, Renata Rzepecka-Gawrysiak, Marek Walentynowicz, Przemysław Żmuda, Tadeusz Szkudlarek, Marek Ciszewski, Ewa Dikolenko, Urszula Fijałkowska, Dariusz Jarząbek, Czesław Podgórnny, Grzegorz Rudy, Wiesława Stawczyk) przy każdym z nich wskazując, że „z uwagi na osobisty, negatywny stosunek do spraw powódki, a tym samym do powódki, opisany powyżej, który to stosunek nie gwarantuje bezstronnego i rzetelnego rozstrzygnięcia jej spraw w Sądzie Okręgowym w Koszalinie” winni zostać oni wyłączeni z rozpoznania jej sprawy.

Sąd Apelacyjny na podstawie akt sprawy IV P 276/16 (IV Pa 67/17) ustalił, że wszyscy wymienieni wyżej sędziowie Sądu Okręgowego w Koszalinie, poza sędziami przebywającymi na zwolnieniach lekarskich (Krzysztof Garysiak, Danuta Ciszewska i Ewa Dikolenko), sędzią Jarosławem Stebelskim – delegowanym do Ministerstwa Sprawiedliwości oraz sędzią Danutą Sokołowską, która korzysta już ze stanu spoczynku oraz Andrzejem Półtorakiem, który nie był i nie jest sędzią Sądu Okręgowego, złożyli pisemne oświadczenia wskazując, że nie znają osobiście powódki i nie są im znane żadne okoliczności przewidziane normą art. 49 k.p.c., które mogłyby wywołać wątpliwości co do ich bezstronności, a także iż nie zachodzą przesłanki do wyłączenia ich z mocy ustawy przewidziane w art. 48 k.p.c.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Wniosek G. L. o wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego w Koszalinie od rozpoznawania niniejszej sprawy co do zasady okazał się nieuzasadniony.

W sprawie należy wyjaśnić, że przepisy Kodeksu postępowania cywilnego w art. 48-53 ustanowił i uregulował instytucję wyłączenia sędziego: z mocy samej ustawy, na żądanie sędziego i na wniosek strony. Przesłanki wyłączenia sędziego od rozpoznania konkretnej sprawy zostały zaś określone w art. 48 i 49 k.p.c. I tak, w myśl art. 48 § 1 k.p.c. sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy:

- 1) w sprawach, w których jest stroną lub pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki;
- 2) w sprawach swego małżonka, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia;
- 3) w sprawach osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;
- 4) w sprawach, w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem albo był radcą prawnym jednej ze stron;
- 5) w sprawach, w których w instancji niższej brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jako też w sprawach o ważność aktu prawnego z jego udziałem sporządzonego lub przez niego rozpoznanego oraz w sprawach, w których występował jako prokurator;

6) w sprawach o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, jeżeli brał udział w wydaniu tego orzeczenia.

Zgodnie zaś z art. 49 k.p.c., sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. To nowe brzmienie przepisu, ustalone w następstwie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 czerwca 2008 r. P 8/07 (OTK-A 2008/5/84, Dz.U. Nr 119, poz. 772) rozszerzyło przesłankę wyłączenia sędziego. Przed nowelizacją przesłanką wyłączenia był stosunek osobisty między sędzią a stroną lub jej przedstawicielem mogący wywołać wątpliwości wobec bezstronności sędziego. Powołanym wyrokiem Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 49 k.p.c. w zakresie, w jakim ogranicza przesłankę wyłączenia sędziego jedynie do stosunku osobistego między nim a jedną ze stron lub jej przedstawicielem ustawowym, pomijając inne okoliczności, które mogłyby wywołać wątpliwości co do bezstronności sędziego, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Wskazał przy tym, że „gwarancje bezstronności sędziowskiej nie mogą być ograniczone jedynie do stworzenia możliwości wyłączenia sędziego ze względu na istnienie bezpośrednich relacji o charakterze osobistym, ale muszą być pojmowane szerzej - jako umożliwiające wyłączenie w wypadku okoliczności (zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych), które w sytuacji konkretnego sędziego mogą budzić uzasadnione wątpliwości co do wydania orzeczenia opartego na w pełni zobiektywizowanych przesłankach”. Podkreślił, że instytucja wyłączenia sędziego urzeczywistnia prawo do sądu wynikające z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a wyłączenie sędziego powinno uwzględniać także okoliczności budzące wątpliwości w odbiorze społecznym co do bezstronnego orzekania przez sędziego.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 stycznia 2017 r., III UO 3/16, wyjaśnił przy tym, że instytucja wyłączenia sędziego na wniosek (iudex suspectus) nie jest związana z wystąpieniem jakiegokolwiek wątpliwości co do bezstronności sędziego rozpoznającego sprawę, ale z ujawnieniem się uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sędziego (art. 49 k.p.c.). Zatem o możliwości wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy nie decyduje samo odczucie strony co do bezstronności sędziego, ale odczucie co do tych wątpliwości musi być uzasadnione w okolicznościach danej sprawy. Ciężar uprawdopodobnienia wystąpienia takich okoliczności spoczywa na stronie wnoszącej o wyłączenie sędziego.

Wnioskodawczynie w niniejszej sprawie nie uprawdopodobniła przyczyn wyłączenia żadnego z sędziów Sądu Okręgowego w Koszalinie.

W niniejszej sprawie nie występują bowiem przesłanki wyłączenia któregoś z sędziów Sądu Okręgowego w Koszalinie z mocy ustawy (art. 48 § 1 k.p.c.), jak również żaden z sędziów objętych wnioskiem sam nie złożył wniosku o wyłączenie go z rozpoznania niniejszej sprawy (art. 49 k.p.c.). Zatem, aby uwzględnić wniosek G. L. musiałaby ona wykazać, że pomiędzy nią czy też drugą stroną procesu, a konkretnym sędzią istnieją okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

W niniejszej sprawie sędziowie Sądu Okręgowego w Koszalinie objęci wnioskiem G. L. o ich wyłączenie od rozpoznania niniejszej sprawy i orzekający w tym czasie w tym Sądzie składając pisemne oświadczenie jednoznacznie wskazali, że po ich stronie nie zachodzą żadne okoliczności, które uzasadniałyby wyłączenie ich od rozpoznania niniejszej sprawy.

Natomiast uzasadnienie wniosku G. L. co do każdego z sędziów Sądu Okręgowego w Koszalinie objętych wnioskiem wskazuje, że podlegają oni wyłączeniu „z uwagi na osobisty, negatywny stosunek do spraw powódki, a tym samym do powódki, opisany powyżej, który to stosunek nie gwarantuje bezstronnego i rzetelnego rozstrzygnięcia jej spraw w Sądzie Okręgowym w Koszalinie.” Z kolei treść uzasadnienia wniosku poprzedzająca listę sędziów Sądu Okręgowego w Koszalinie w żadnym zakresie nie wskazuje, na jakikolwiek osobisty (czy też inny) stosunek któregoś z sędziów objętych wnioskiem, poza niezadowolaniem powódki z dotychczasowego rozstrzygnięcia jej spraw w Sądzie Rejonowym i w Sądzie Okręgowym w Koszalinie. Bardzo ogólnikowe sformułowania wnioskodawczynie o „różnych zdarzeniach”, bez wskazania jakich zdarzeń to dotyczy, których „jedynym racjonalnym wytłumaczeniem są powiązania pracowników (...) Urzędu Wojewódzkiego w S. Delegatury w K. z sędziami i pracownikami Sądu Okręgowego i Rejonowego w Koszalinie (bez podania, których konkretnie osób to dotyczy), nie może stanowić usprawiedliwionej podstawy do uwzględnienia wniosku G. L.. Dalej wnioskodawczynie uzasadniała, że „niejednokrotnie była świadkiem

rozmów współpracowników, z których wynikało jednoznacznie, że między pracownikami tych instytucji panuje zażyła atmosfera, w tym powiązania rodzinne”, również nie precyzując tych okoliczności przez wskazanie konkretnych osób, których te okoliczności miałyby dotyczyć.

W związku z powyższym, w aspekcie względnych podstaw wyłączenia sędziego z art. 49 k.p.c. wyjaśnić należy, że istotne są nie subiektywne wrażenia strony o konieczności wyłączenia sędziego, lecz konkretne fakty, świadczące o różnym traktowaniu stron, nieprzychylności wobec jednej ze stron, co uzasadniać mogłoby subiektywne wątpliwość o bezstronności sędziego. Tylko takie traktowanie może u strony (a także u postronnych) wywoływać wątpliwość co do bezstronności sędziego i stać się przyczyną do wyłączenia sędziego. Sama zaś potencjalna możliwość takiego zachowania sędziego i stosunku do stron nie stanowi uprawdopodobnienia okoliczności wyłączenia sędziego. Przy czym, zarzuty dotyczące wydanego w sprawie orzeczenia, w tym opierające się na naruszeniu przepisów procesowych w toku postępowania, mogą uzasadniać wniesienie środka odwoławczego, a nie wniosku o wyłączenie sędziego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., III UZ 9/11, LEX nr 966824; z dnia 26 marca 1997 r., III AO 5/97, OSNP 1997/24/502; z dnia 8 marca 1972 r., I PZ 9/72, LEX nr 7068). Nie stanowi podstawy wyłączenia sędziego również to, że sędzia reprezentuje pogląd prawny niekorzystny dla strony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 1976 r., II CZ 8/76, LEX nr 7802 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011 r., III UZ 9/11, LEX nr 966824). Tym bardziej okoliczność, że sędzia orzekał już w innych sprawach z udziałem składającego wniosek oraz że, w ocenie wnioskującego, sąd w tych sprawach niewłaściwie stosował przepisy prawa i bezpodstawnie wydał wyroki korzystne dla strony przeciwnej, nie może być uznana za okoliczność, która w rozumieniu art. 49 k.p.c. mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności tego sędziego w danej sprawie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2011 r., II CSK 182/11, LEX nr 1102847). Nie ma przy tym żadnych podstaw do stwierdzenia, że samo przeświadczenie strony o wadliwym prowadzeniu jej spraw mogłoby stanowić podstawę do wyłączenia sędziego. Instytucja wyłączenia sędziego jest przeznaczona wyłącznie do wyeliminowania od orzekania w danej sprawie osób, które z uwagi na obiektywnie istniejące okoliczności nie powinny wyrokować. Instytucja ta nie może być wykorzystywana jako środek przeciwdziałania ewentualnym naruszeniom prawa materialnego lub procesowego albo przeciwdziałaniu przewlekłości postępowania. W tym celu ustawodawca przewidział inne środki prawne, w tym środki odwoławcze.

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu Apelacyjnego analiza wniosku G. L. oraz akt niniejszej sprawy, nie pozwala na dokonanie ustalenia o jakiegokolwiek okoliczności mogącej wywoływać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności któregokolwiek z sędziów objętych wnioskiem o wyłączenie od rozpoznawania tej sprawy. Jak wynika z treści oświadczeń złożonych przez sędziów orzekających w Sądzie Okręgowym w Koszalinie nie znają oni osobiście powódki i nie są im znane żadne okoliczności, które mogłoby wywołać wątpliwość co do ich bezstronności przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy. Oświadczenia te nie zostały niczym podważone. Przy ocenie wniosku powódki nie bez znaczenia jest też okoliczność, że stroną pozwaną w sprawie jest (...) Urząd Wojewódzki w S., a więc osoba prawna. I zgłaszając wniosek o wyłączenie sędziów powódka musiałaby wskazać, którzy sędziowie są powiązani (i w jaki sposób) z osobami reprezentującymi Urząd w postępowaniu sądowym. Natomiast treść wniosku wskazuje, że wyłącznie decyzje procesowe sądu w aktualnie prowadzonej sprawie, a także we wcześniejszym postępowaniu z powództwa G. L., są niezgodne z jej oczekiwaniami i są traktowane przez tę stronę jako podstawa wyłączenia sędziów, co jednak nie znajduje oparcia we wskazanych i omówionych wyżej przepisach.

Uwzględniając zatem treść złożonych w sprawie oświadczeń sędziów Sądu Okręgowego w Koszalinie oraz źródło wątpliwości strony, a także obowiązujące w tej mierze podstawy prawne, odczytywane z poszanowaniem ugruntowanego orzecznictwa, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że w niniejszej sprawie nie występują okoliczności, które mogłoby wywołać wątpliwość co do bezstronności sędziów objętych wnioskiem.

Zatem wniosek G. L. okazał się nieuzasadniony i podlega oddaleniu na podstawie art. 52 § 2 k.p.c. w związku z art. 48 § 1 i art. 49 k.p.c. (punkt 2).

Sąd Apelacyjny uznał za zbędne rozstrzygnięcie wniosku o wyłączenie sędziów, którzy w dniu jego złożenia (21 lutego 2018 r.) nie byli obecni w pracy i nie orzekali z różnych powodów przez dłuższy okres czasu, a także wobec Andrzeja Półtoraka, który sędzią Sądu Okręgowego w Koszalinie nie był i nie jest.

Dlatego na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c. postępowanie wobec tych osób umorzono (punkt 1).

SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko